

Credidi et de profundis. ut quicquid immundum
 quinque sensuum transgressione commisit. v. psal-
 morum oratione detergat. Quaedam enim conti-
 nentur in quolibet ipsorum que recte conveniunt
 celebraturis altaris mysteriis et eucharistie sacra-
 mentum. Gratones vero quas adicit manifeste
 pertinent ad impetrandum cordis et corporis mu-
 dicitatem et munditiam. Rursus iteo dicit. Quam dile-
 lecta et alios psalmos ut in christo cuius typum
 gerit virtutum plenitudo notetur. Et nota quod res-
 ligiosus secundum ordinis sui professionem discal-
 ceatus incedens missam celebraturus se calceat.
 ex precepto apostoli dicentis ad eptm. State cal-
 ceati pedes in preparatione euangelij pacis. Nempe
 per calciamenta que fiunt de pellibus animalium mor-
 tuorum et calcant terram et sunt clausa desubter
 et aperta desuper significatur quod sacerdos debet ef-
 se mortuus mundo. et debet habere eorum clausuram ad
 terrena. et ipsa tanquam lubrica calcare et vilipen-
 dere. et aperta ad respiciendum et considerandum
 celestia.

De capitis compositione et manuum locutione.
Aligis et sandalijs impositis ponit
 et faciem lauat. Nam et legalis sacer-
 dos sacrificaturus lotis prius mani-
 bus ac pedibus induebat manastasin
 cuius loco hodie sandalia habent. put dictum est
 sub tertia parte sub ti. de legalibus indumentis.
 Pectinat igitur caput et faciem lauat. Primo ex
 emplo marie que futuram christi passionem figu-
 rans unxit oleo caput eius. etenim in missa offi-
 cio christi passio representatur. Secundo ex manda-
 to domini dicentis in matheo. Tu autem cum ieiunas
 ungue caput tuum et faciem tuam lava. per hoc si-
 gnificans quod in factis operibus nostris omnem ficti-
 onem et simulatorem a nobis amovere debemus. Ter-
 cio pectinat caput. Nam per capillos superflue co-
 gitaciones et cura terrene sollicitudinis. per caput
 mens et intentio que cunctis anime actibus sicut
 caput ceteris membris supereminet significantur.
 Congruue igitur pectine capilli complanantur et
 ordinantur et euulsi sepantur ad notandum quod tunc
 specialiter mores componere et superfluas cogi-
 taciones a se repellere debet iuxta illud prophetice
 Sufferte malum cogitationum vestras. atque mes-
 ipius prima discretio separari. quietari et purga-
 ri a terrenis sollicitudinibus et virtutibus ornari
 debet. Pecten enim propter ordinatam in scissioni-
 bus diuisionem. discretionem significat qua inte-
 cio anime ad ornatum sicut capilli capitis pectine ad-
 ornantur. Manus quoque lauat propter reuerentiam
 tanti sacramenti quatenus ad illud tractandum
 mundissimus accedat. Unde gregorius in pasto-
 rali. li. i. c. xij. Neceste est ut munda studeat esse ma-
 nus que diluere sortes curat. Corporaliter igitur
 lauat manus ut spiritualiter mundet actus iuxta
 illud ps. Lauabo inter innocentes manus meas.
 et ne quasi illorum manibus ad mensam peruenire vide-
 ar non quod lutum manuum diuina sacramenta contaminet

Sed si quis indigne manducat et bibit. iudicium
 sibi manducat et bibit. Unde et in euangelio ma-
 thei. Non lotis manibus manducare non conqui-
 nat hominem que vero de ore procedunt et de ore
 exeunt. videlicet cogitationes male. homicida et adul-
 teria et huiusmodi et hec sunt que inquinant ho-
 minem. Sollicite ergo satagendum est ut non eas
 exteriora manuum quam interiora mentium in-
 quinamenta purgentur. Manuum autem locio a
 lege sumptis exordium ut premissum est. Legitur
 etiam exo. xxx. xxxiij. et xl. c. quod moyses fecit la-
 teum encum de speculis mulierum in quo lauabatur
 se sacerdotes in ingressu tabernaculi testimonij et
 quando accessuri erant ad altare. Siquidem in la-
 teo eneo sonoro significatur confessio. In altari
 aureo mentis amaritudo. In speculis mulierum
 vite sanctorum consideratio. Sacerdos ergo prius
 quam ad altare veniat per confessionem siue lacri-
 mis penitentie se abluat per mentis amaritudinem
 se purget. per considerationem vite sanctorum se
 informet. De primo ps. n. Mundamini qui fer-
 tis vasa domini. De secundo prima corinthios. vj.
 Expurgate vetus fermentum. et. De tercio hebre-
 ij. habentes impositam nubem deponamus omne
 pondus et circumstantes nos peccatum ut sit in nu-
 mero innocenti audacter dicentium. Iudica me
 domine quoniam e. in imo. et. Et ita. Lauabo inter
 innocentes manus meas et cir. a. t. Deinde ma-
 nus lotas manutergio tergit. quia post lacrimas
 contritionis peccata abhorere et abolere per opera satisfac-
 tionum debet lumina quidam per laborem ad cano-
 rem perducitur et penitentes per satisfactionem
 ad perpetuam glorificationem. Crinium igitur
 manuum et faciei ornamenta non sunt voluptatis
 oblectamenta. sed in figuram a domino sacerdo-
 tibus legis iniuncta.

De aque benedictae asperione.
Sacerdos in dominicis diebus celebra-
 turus alba et stola parata priusquam pla-
 neam induat. ut literius vacare pos-
 sit aquam ex institutione alexandri pa-
 pe primi benedixit altare ecclesiam et
 populum aqua benedicta conspergit ut omnis spi-
 rituum immundorum spurcia tam de habitacu-
 lo quam de cordibus fidelium appellatur. hec enim
 virtus aque exorcizate inest. Et etiam quia no-
 uus christianorum populus baptismatis sacramen-
 to renatus ita ministerio aque. lota renatorum cor-
 pora inuit sicut sanguis agni a pristino populo ad
 repellendum percussorem in postibus ponebat. Unde
 in canone alexandri ita legitur aquam sale asper-
 sam populis benedicimus ut ea cuncti asperfi san-
 ctificentur et purificentur. quod et omnibus sacer-
 dotibus faciendum esse mandamus. Nam si cinis vi-
 tute asperfus populum sanctificabat atque munda-
 bat a venialibus multo magis aqua sale asperfa di-
 uinisque precibus sacra a populum sanctificat atque mu-
 dat a venialibus et si sale asperfa per heliseum steri-
 litas aque sanata est. quanto magis diuinis precibus
 sacra sal sterilitatem rerum auferat humanaque

et conquinatos sanctificat et purgat. et cetera bona multiplicat. et insidias diaboli auertit. et a fascino veruscularum homines defendit. Rursum tunc sacerdos in tabernaculum aspergit. dum dei misericordiam petit. Ciprianus quoque papa ait. quod ideo homines aqua benedicta asperguntur. quod valet ad sanctificationem. Unde scriptura per ezechielem dicit. Aspergam super vos aquam mundam. et mundabimini ab omnibus immundiciis vestris. et dabo vobis cor nouum et spiritum nouum in vobis. Item in numeris. qui tetigerit cadaver hominis siue humane anime morticinum id est a morte catens et propter hoc septem diebus fuerit immundus aspergatur ex hac aqua die tertia et septima et sic mundabitur a peccato. Si enim aspersus die tertia non fuerit septima non poterit emundari. Item qui ex hac commixtione aspersus non fuerit polluet tabernaculum. id est tanquam pollutus non intrabit cum alijs tabernaculum id est seipsum que est pars tabernaculi domini id est ecclesie et peribit ex israel. Item qui aqua expiationis non est aspersus immundus erit et manebit spurcicia eius super eum. Et iterum purificabis leuitas circumspersens eos aqua purificationis. et iterum aqua aspersionis purificatio est. Ex quibus apparet aspersionem aque instar salutaris lauacri obtinere. quidam tamen premissa referunt ad aquam baptismi. Aqua igitur in memoriam baptismi omni dominica benedicitur. ut dicitur in sexta parte sub ascensione. preterquam in pascha et pentecosten. quia in sabbatis dominicas illas preecedentibus benedictis fontibus ante crismatis infusionem aqua recipitur et ad aspergendum nos et domos reseruatur. sicut in canone cautum habetur. Ex aqua ergo benedicta nos et loca in significationem baptismi aspergimus nec aspergimur ut rebaptisemur sed ut gratiam diuini nominis cum memoria baptismatis inuocemus. Et licet in diebus duabus dominicis aspergatur altare. non tamen tunc cantatur antiphona. Asperges me domine. quia tunc potius lugendum nobis est cum recolimus nos esse a christo mundatos. pro sue supplicium passionis. iuxta illud trenorum. iij. Memoria me mor ero et tabescet in me anima mea. In dominicis ergo diebus ante missam et maius altare tantum et totus populus asperguntur. quauis in nocturnis et vespertinis omnia altaria vel saltes precipua thurificentur. Circa quod considerandum quod huiusmodi aspergio alia ratione fit super populum et super altaria. quia enim conclusit deus omnes sub peccato saltem veniali quia sepius in die cadit iustus. Idcirco ipse populus ecclesiam ingrebiens diuinitus insistere intendens ipsa aqua sanctificata aspergitur. que valet ad quotidiana delenda. sicut in cinere vituli. in veteri testamento secundum quod qui immundus erat prohibebatur ecclesiam ingrebi donec nec aqua lauaretur. Altare autem aspergitur propter reuerentiam sacramenti quod ibidem celebrandum est. ut in omnium malignorum spirituum presentia arceatur. et quoniam christus per altare quod

esse debet lapideum significatur secundum illud apostolus. Petra autem erat christus et fides nostra. de uno christo et non de pluribus est. Idcirco ut si genu signato respondeat unico altari asperso vniuersus aspergitur populus. quia ipse solus est qui tollit peccata mundi. Thurificatio vero quoadmodum representat diffusionem diuersarum gratiarum spiritualium et quoniam gratia non solum in capite verum etiam in alijs subiectis capiti inuenitur. Ideo conueniens post primum secundario alia altaria per que diuersi gradus sanctorum intelliguntur thurificari solent. Rursum tunc in thuribulo cor igne orationis accessum significat. quia ergo oratio nostra solum ad deum et christum mediatorum nostrum debet principaliter applicari. ideo et altare et crucifixus thurificari solent. In pascha autem tempore ad aspergendum cantamus. vidi aquam. quod fumitur de ezechiele cui dominus ostendit ciuitatem edificatam super montem et argentem ad austrum in qua erat mirabile templum. Ciuitas ecclesia est de qua dicitur Non potest abscondi ciuitas supra montem posita. Templum est corpus christi de quo dicitur. Soluite templum hoc et post triduum edificabitur. Aqua de templo egrediens fons est baptismi de latere christi procedens. Sed cum fuerit in leuo lanceatus. cur hic dicitur. a latere dextro. Respondeo quod duo sunt latera christi. scilicet dextera et leua. Dexterum est diuinitas et leuum humanitas. A latere igitur dextero exiit. quod de diuina christi natura spiritus sancti aqua inuisibilis procedit qui aqua inuisibili que de latere leuo id est humanitate lanceata perfluxit saluandi virtutem tribuit. Recte igitur in processione paschali cantamus in laudem fluminis huiusmodi mundatione per mortem christi reuiximus. Verum post octauam pentecostes cantatur in dominicis ad aspergendum antiphona. Asperges me domine. et qui a pascha usque tunc intermittere quod de fide passionis et humilitate baptismi propheta dixit. Porro aqua cum benedicitur sal admiscetur quod ab heliseo sumpsit exordium. et fit hoc ad notandum quod populus per aquas intellectus ut sanctificari possit per sacerdotis officium verbo dei imbuitur quoque per salem significatur. Et tunc crux super aquam et salem qua docetur populus sancte trinitati gratias. pro sua eruditione atque redemptione referre. Per aquam quoque confessio per salem amaritudo significatur. ex qua mixtura geminorum partus procedit. scilicet diuisio seu separatio delictorum et ortus virtutum ac bonorum operum. Sed quare prius sal benedicitur quam aqua. Respondeo. per sal intelligitur amaritudo penitentie. per aquam baptismus. quia ergo cordis contritio debet precedere absolutionem. et penitencia baptismum. ideo prius benedicitur sal quam aqua. Et nota quatuor esse genera aque benedictae. Prima in qua fit iudicium purgationis. que in usu non est. Secunda aqua que sanctificatur in benedictione ecclesie et altaris de quibus in prima parte dictum est sub titulo de consecratione ecclesie et altaris

Tercia est quia in ecclesijs asperguntur & qua hic agitur. Quarta aqua baptismi. de qua dicitur in sexta parte sub sabbato sancto. et hac solebat homines aspergi postquam crismaretur. Et adhuc fit in quibusdam locis. sed hoc interdicitur. Putabant enim se iterum a peccatis huius aque aspergione mundari. Cum tamen constet nullum bis baptisari posse. quia vero maius dignum trahit ad se minus dignum ideo si aqua non benedicta admisceatur benedicta. efficitur benedicta.

De officio seu introitu misse. R.

In introitu prima ps misse incipit. Sciendum autem. quod sancti patres et prophete antichristi aduentum suspirantes & preconantes. premiserunt desideria. opera. laudes & preces. que singula figurantur in missa. Introitus namque scilicet ipsa antiphona vaticinia prophetarum et sanctorum patrum desiderium cum precibus filij dei aduentum et incarnationem dei expectantium exprimit. In cuius rei signum. in prima dominica aduentus cantat ecclesia introitum. Ad te leuaui. Chorus igitur psallentium clericorum. qui significat chorum prophetarum et multitudinem sanctorum christi aduentum expectantium. animam suam dilatant et introitum in iubilo cantant. quodnam prophetarum. patriarcharum. reges. et sacerdotes. omnesque fideles. aduentum christi cum desiderio expectabant clamantes et implorantes. Emitte agnum domine dominatorem terre. etcetera. Item. Veni domine et noli tardare. etcetera. Hinc etiam ille Simeon iustus et senex benedixit dicens. Nunc dimittis seruum tuum domine secundum verbum tuum. etcetera. Quia viderunt oculi mei salutare tuum. etcetera. Et apostolus. Multi reges et prophete voluerunt videre que vos videtis. et non viderunt. etcetera. Ex eorum ergo personis cantatur introitus. per quos christus introiit in mundum. Juxta illud apostoli. Et cum introduxit primogenitum in orbem terre. et adorarent eum omnes angeli dei. Sequitur versiculus psalmisticus siue psalmus. qui visionem ad operationem notat. Dicitur etiam versus quia per eum reuertimur ad introitum. significans opera et vaticinia. Consequenter ex imitatione Damasi pape dicitur Gloria patri et filio et spiritui sancto. etcetera. quod significat laudem. quia post operationem danda est gloria. ut ostendatur patrem et filium et spiritum sanctum habere equalem gloriam et coeternam maiestatem. In principio et nunc et semper. et in secula seculorum. id est in presenti. preterito et futuro temporibus. Interpositio autem Glorie. inter primam cantationem introitus et ipsius repetitionem. designat captationem benivolentie. ut enim quod expectabant facilius obtinerent. ad totam trinitatem cordis et vocis

glorificationem clamabant dicentes. Ostende nobis domine misericordiam tuam. et salutare tuum da nobis. qui sedes super cherubim apparere coram effra. b. et. ma. quorum tandem clamorem spiritus sanctus exaudiens. vnxit eum oleo leticie pre consortibus suis. Et ad euangelizandum pauperibus destinavit. sicut ipse dei filius per prophetam testatur dicens. Spiritus domini super me. eo quod vnxit me. euangelizare pauperibus misit me. Deinde antiphona ipsa seu introitus repetitur. ut desiderium antiquorum patrum seu iteratio et multiplicatio suspiriorum et clamoris ipsorum euidentius exprimitur. Unde propheta. Manda remanda. expectata et reexpectata. Modicum ibi et modicum ibi. si moram fecerit. expectata eum. quia veniens veniet et non tardabit. Hoc autem desiderium antiquorum non semper representat introitus intellectu littere sed subilo cantilene. Verum in diebus profectis bis introitus cantatur in laudem diuine et humane nature. que in persona filij sunt vnite. In quibusdam vero ecclesijs et preceptis festiuitatibus. triplicatur in laudem et honorem trinitatis. quasi tripudemus ei. In cuius memoriam missam cantamus. et dicitur semel cum gloria patri ad laudem incarnationis.

Quandoque autem inchoat voce dimissa. ad notandum humilitatem. subsequenter alta voce repetitur. que vocis exultatio significat excitationem a sompno peccati. quam vox suppressa demonstrat. iuxta illud apostoli. Hora iam est nos de sompno surgere. Potest etiam et aliter dici. prout de inuitatorio in sexta parte sub nocturnis dicitur. semper tamen integre repetitur. ut perfectio leticie benotetur. Quaedam vero ecclesie dicunt introitum. Primo perfecte quia ecclesia deum laude perfecta laudat. Secundo imperfecte. quia imperfecta est omnis laus vie. Tercio perfecte. quia perfecta est laus patrie. Dicitur autem introitus. eo quod dum ille canitur sacerdos ministraturus ad altare intrat seu quia per illam antiphonam ad officium intratur. quia etiam vocatur officium. quasi effectum prout dicitur in prohemio quinte partis. Celestinus papa statuit. ut psal. 150. centum quinquaginta. ad introitum misse ante sacrificium antiphonatum canerentur quod antea non fiebat. sed epistola pauli tantum et euangelium legebantur. ut postea missa celebrabatur. De illis ergo psalmis excepti sunt omnes introitus regulares. gradualia. offertoria. et communiones. que cum modulatione primo ceperunt ad missam in ecclesia romana cantari. Gregorius enim introitum misse cum cantu ordinauit. et unum versum de illo psalmo qui cantabatur retinuit. Irregulares vero introitus sunt qui secundum varietates solennitatum instituti sunt. ut puer natus est nobis. etcetera. Spiritus domini repleuit orbem terrarum. etcetera. Et hi habent versus de psalmo. preterquam illi. Viri galilei